

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fl.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oara 12 fl. a treia
oara 10 fl.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei“ în Blaj

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

† Dr. Ioan Szabó.

1836—1911.

— Dela trimisul nostru. —

Gherla, 6 Maiu n. 1911.

Inmormântarea episcopului I. Szabó, ce a avut loc Vineri în 5 Maiu n. a. m., a decurs solemn și impunător, luând parte deosebit de multă inteligență aleasă.

Intreg orașul, precum și comitatul, toată lamura țării de sus și jos, românească și străină a ținut să-l împărtășească din ultimele onoruri pământești pe cel ce în curs de 32 ani a purtat cărja de arhieru românesc peste cea mai estinsă dieceză românească unită de sub paza coroanei Stului Ștefan.

Corul nostru episcopesc în frunte cu preabunul nostru *Mitropolit Victor* n'a pregetat a consfinți cu înalta-i prezență acest mare act de pietate creștinească, care eră totodată și o spontană manifestare a demnității, ce reprezintă biserica noastră românească unită cu Roma în fața străinilor, cărora, pe semne, puține ocazii li-s'au mai dat să ne cunoască mai de aproape. Din apropiere și depărtare, din toate cele 8 comitate păstorite au grăbit delegații: singuratici ori mai mulți în solid, iar preoțimea venită a reprezentat vre-o 300 parohii.

Sub durata zilelor de jale toate bisericile din loc au glăsuț pentru moartea vlădicului românesc, și au fost momente măiestroase, și deprimător și înălțător de subline, când atât la sosirea, cât și la depărtarea înalților Prelați românești toate clopotele tuturor bisericilor din oraș umpleau văzduhul strălucitor de senin cu arii de jale trâmurătoare.

Toate împrejurimile, lumea agitată, gara tixită de vrâstnici și de

țineret, stradele sgomotoase, flămarile cernite și multele mime străine una mai întrebătoare decât cealaltă, toate păreau a strigă, că sunt momente mari la mijloc.

Ce să fie?

A murit un vlădică românesc.

Pe catafale.

În fața pieței mari, lângă reședința episcopescă o casă umil plecată, rămasă de pe vremuri de sărăcie amarnică, învălurată pe dinafară și pe dinlăuntru cu postavuri cernite și străjuită de paznici funebri, — e capela, zi catedrala decedatului. Pe catafalc în mijlocul capelei zace încărunțitul vlădic adormit în Domnul, deja ermetic închis în cosciug de metal, pe care se zărește mitra episcopescă, toiagul șel. dinainte pe-o pernă crucea Ordului Francisc Iosif; în jur eununi și verdeată bogată, paznici, lume multă ș. a. . . . Mici și mari curioși, femei și nație multă din loc și provincă mișunau încontinuu după datina obișnuită la prilejuri similare.

Vin Arhieriei..

Excelența Sa Mitropolitul nostru de Alba Iulia-Făgăraș *Dr. Victor Mihályi de Apșa* a trimis prealabil o părințească scrisoare de condolență mai lungă, avizând cu o cale Capitlul Episcopesc din Gherla, că va lua parte în persoană la ultimul onor pământesc, ce revine nestorului Prelat.

Suita metropolitană a plecat din Blaj cu trenul de Joi d. a. la 1 oră.

Excelența Sa Mitropolitul *Victor* a fost însoțit de canonicii *Iosif Hossu* și *Dr. Victor Szmigelski*, apoi protonotarul *I. Br. Micu*, secretarul mitrop. *Iacob Popa* și viconotarul *Ion Moldovan*.

Din inteligența blăjană au mai pornit cu acelaș tren la înmormântare: *Dr. Iuliu Maniu*, avocat arhidiecezan, directorul prep. *I. F. Negruțiu*, prof. *Dr. V. Macaveiu*, prof. *Flaviu Domșa*, ș. a. — Pentru „Unirea“ a fost delegat la înmormântare secretarul de redacție: *Ioan Roșiu*.

În Teiuș se alătură suitei mitropolitane Episcopul Lugojului: *Dr. Vasile Hossu*, însoțit de Vicarul general *I. Boroș* și arhivarul diec. *Dr. Iuliu Hossu*, — iar la Apahida Episcopul Orășii-Mari *Dr. Demetriu Rađu*, însoțit de canonicul *Ciceronescu*, can.-dir. *Dr. Florian Stan*, și

protopopul din Leta-Mare *Ignatie Szabó*

La gara din Gherla, unde trenul sosise după 7 ore, un mare tumult de lume curioasă întâmpină oaspeții înalți. Neconținute sunete de clopote din toate părțile, multă vorbă românească pretutindenea, elevii tuturor institutelor de creștere, dela elementare până la clerici au fost de față în frunte cu primarul orașului *Todorfy Lukács* și cu membri capitulari, în numele cărora ca primul cuvântător dintre cei de față, Vicarul Capitular *I. Georgiu*, bineventează călduros pe nou-sositul Marele Preot și pe însoțitori. În numele orașului a grăit primarul.

Dupăce Excelența Sa Mitropolitul *Victor* i-a resalutat și a mulțumit amândorora, — s'a pornit necurmatul convoiu de oameni mari și mici în oraș.

Vineri dimineața.

În ziua de Vineri pe când se crepă spre zori, orașul eră întreg trezit. — Dăgăte prelungi de clopote vestiau deja la 4 ore dimineața la toate bisericile, însămnătatea momentelor, prin cari trecea orașul năpădit de o imensă lume străină din toate părțile.

La 9 ore un lung cortej de clerici și preoți de tot soiul, în frunte 14 ministranți și 10 preoți în odăjdii, au pornit din frumoasa biserică parohială la reședință după arhieriei, de unde apoi cu arhieriei dimpreună au tras la capela din vecini, unde era catafalcul.

Cortejul funebral.

La 3/4 10 a. m. întregul cortej funebru eră în mișcare.

În frunte pășia domol preoțimea diecezei doi cu doi, urmată de corul clericilor seminariali, ce cântă cu putere. — Au urmat pe rând: 5 ministranți, parohul armeno-catolic în odăjdii cu 4 diaconi învesmântați, călugări melchitariști și franciscani, diaconii metropolitani: *I. B. Micu* și *Iacob Popa*, preoții celebranți din canonicii: *Boroș*, *Hossu*, *Szmigelski*, *Ivasco*, *Fabian*, *Welle*, *Domide*, *Ciceronescu* și Mitropolitul *Victor* cu Episcopii: *Demetriu* și *Vasile*. A urmat carul de eununi și cel mortuar.

Dintre cei de față am remarcă: școlile românești și străine din loc; dela școlile armene normale până la gimn. de stat; reprezentanța orașului, pretura cu protopretorele *Nagy Lajos*; președintele partidei muncii: *Cavaler Montbach Sándor*, reprezentantul episcopului *Majláth*: pre-

latul-canonice-pleban din Cluj *Dr. Hirschler* Iosif în ornate sărbătorești însoțit de 4 parohieni inteligenți: Burnyász József, Terkál Béla, Fleinig Alajos și Kántor Endre; *Dr. Horváth Árpád* secretarul comitetului suprem, (care chiar absentează de acasă, iar telegrama, afirmative, numai în 4 zile, l-ar ajunge) Judecătoria regească din loc în frunte cu directorul *Uhlyarik Albin*, mulți dignitari bisericești, dintre cari remarcăm în grabă pe: *Dr. Florian Stan* canonic dir. Oradea-mare, *I. F. Negruț* dir. prep. Blaj, vicarul Maramurășului *Tit Bud*, vicarul Șimleului *Silvaniei Barbulovici*, *Dr. Elie Dăianu* prot. Cluj, *Il. Boroș*, prot. Deș, *Dr. I. Florian*, preot mil. Cluj. Dintre delegațiunile din provincă remarc specialminte: cea compusă din nație românească din *Năsăud* și alta din *Bistrița*.

In biserica parohială.

La 10 ore eră sosit conductul funeral la noua și frumoasa biserică parohială, în care se hotărîse prealabil să fie înscris Marele Păstor adormit. — S'a început cu celebrarea sftii liturgii, căreia i-a urmat prohodul.

Sub liturgie și sub prohod a cântat cu multă pricepere și forță corul clericilor seminariali, sub conducerea clericului *Cheresteș*. Solistul *Ioan Nemeș* a fost la înălțime. — A fost mult apreciată și vocea distinct de plăcută și pronunțată a vicenotarului metropolitan *I. Moldovan*, care a cântat cea mai mare parte a prohodului.

Dintre cei de față la liturgie și prohod mai însemnăm aci pe Dnii: *Dr. Gopcsa László* consilier ministerial de secție, vicarul capit. *I. Georgiu*, care de altcum eră suferind la o mână, *George Pop* de Băsești preș. part. naț., *Dr. Iuliu Maniu* adv. arhid. Blaj, *Dr. Teodor Mihali* dep. dietal, *Bándy György* vicecomite, *Ilosvay Jenő* primarul

Deșului, *Dr. Linul* fisc. com. Bistrița, *Emil Pop* director de finanțe, *Gajzágó* protonot. com. Iuliu Pop, director de bancă, *Alex. Nemeș* jude regesc, Inspectoratul regesc prin subinsp. *Laczák* din Deș, avocatul diecezan *Dr. Rohonczy Gherla*, *Dr. Ion Ciocan* dep. dietal, *Dr. Domide* medic Deș, *Bárány Lukács*, protopop armean, *Ion Budișan* și *Alimpiu Coste*, preotiredactori la periodicul „Păstorul sufletesc”, Oficiul com. cu *Paul Huza*, și încă mulți preoți, avocați și altă inteligență din Deș, Bistrița șcl. din jur și depărtare.

„Fost-a om...”

Sub durata ceremonialului, canonicul *Dr. O. Domide* cu binecuvântare dela *I. P. S. D. Mitropolit Victor*, urcă amvonul și ia cuvântul mâncând din vorbele Scripturii „Fost-a om trimis dela Dumnezeu, numele lui eră *Ioan*...” — A fost o vorbire foarte potrivită. Remarcăm din ea următoarele: Episcopul reprezintă cea mai mare demnitate de pe lume. Vieța lui pildă vie trebuie să fie și drept conducătoare la fericirea adevărată — în modul cum dorește Dumnezeu. — Dintr'însul are să odrăslească tot ce e bun, frumos, toate virtuțile, cari pot împodobi pe un pământean. Adormitul în Domnul a umblat pe cărările aceste. n'a căutat măririle lumești și deșertăciunile lor; a trăit retras în via Domnului și a muncit pentru Cuvântul dumnezeesc fără de reclamă și fără de-a vâna popularitatea mulțimei; care chiar pentru

aceea prea de multe ori nu l-a pripeput, ba l-a chiar atăcat nu odată. — Ceice au trăit însă în nemijlocită apropiere de dânsul bine au știut și știu, că marele răposat lovit de atâtea grele încercări pe lumea aceasta, cu câtă resignare creștinească în Dumnezeu a știut să le sufere toate. A știut să fie modest, umilit, bun și simplu, dar a știut să fie și puternic, când bunele interese mai mari pretindeau astfel. — Oratorul accentuează și de două ori, că *Răposatul în Domnul* a fost aievea pătruns de dragostea și devotamentul, cu care datorește ori care arhiereu român neamului său, legii și limbei sale și că întru toate făptuirile sale a fost pururea condus de cele mai nobile intențiuni. „Voi sunteți lumina lumii...” „Așa să lumineze lumina voastră...” Nu popularitatea și nici mărirea lumii nu dau omului valoarea în fața lui Dumnezeu, ci conștiința dreaptă, cu care a lucrat cât a viețuit... Binecuvântarea și pāvaza cerească a marelui decedat să ocrotească biserica, ce o lasă în urma sa, să-i dea acesteia tărie, dar, și urmași cu sfințenie, vrednici de neamul nostru, de Biserica, credința și limba noastră, ca astfel pacea Mântuitorului promisă în cuvintele: Pacea mea o dau vouă, pacea mea o las vouă... aceasta pace binecu-

FOIȚA.

Cultul nostru Euharistic.

E foarte curios, că până când biserica răsăritului eră în strânsă legătură cu apusul, ea înfloreă puternic și creștea caractere de sfinți. Decăteori însă legăturile cu Roma se mai slăbiau, biserica răsăritului tângea; iar când la 1054 legăturile dintre biserica răsăritului și cea a apusului — nu mai amintim din a cui vină — s'au rupt definitiv, biserica răsăriteană n'a mai fost în stare să înflorească, n'a mai educat sfinți, n'a mai cucerit suflete, iar pe tronurile episcopoești și patriarhale n'a mai strălucit sfințenia de odinioară.

Intr'aceea vreme însă biserica apusului mergea înainte înflorind nu numai în putere lumească, ci mai ales — pe lângă toate epocile de scăpătate și decadință generală, — în virtute, în sfințenia membrilor ei, în puterea credinței ei...

Lăsând la o parte toate argumentele științifice istorico-dogmatice, — și considerând numai chiar acest fapt: oare ce vor putea răspunde apărătorii istoriei bisericii răsăritene? Oare nu e argument în contra ei și pe lângă noi împrejurarea, că dela fatala ruptură religioasă într'însa toate s'au întunecat; și pe când atât dânsa cât și Roma

au avut să lupte cu dușmani deopotrivă de mari, Roma chiar și înfrântă eșia biruitoare cum e și astăzi, — iar Constantinopolul — după ruptură — nici sub împărați, ca învingător, nici sub Turci, ca înfrânt n'a putut să se mai ridice ca biserică înfloritoare și puternică. Intunecatu-s'a lumina acestei biserici, s'a risipit altarul sfintei Sofii, — în suflete s'a lăsat noapte grea, din clipa ce mai marii ei s'au rupt de Roma, — și ea tângeste înainte, opintindu-se de veacuri deja să se ridice, și nu poate...

Oricare ar fi răspunsul din parte contrară, faptul rămâne cert: Biserica orientală prezintă aparința unei crengi uscate, veștezite din clipa în care a fost ea tăiată dela trunchiul cel verde, care este Roma.

Biserica atunci e vie, când sufletele membrilor ei sunt străbătute de iubirea și luminarea dumnezeiască alui Isus. Iar izvorul care străbate, încălzește și luminează toată biserica este *sf. Euharistie*. Câți mai sunt înse azi în biserica orientală, cari să se mai împărtășiască de lumina și căldura sfintei Euharistii? Odinioară atât în răsărit, cât și în apus, iubirea sfintei Euharistii a fost vie și conștientă. După ruptura dintre cele două biserici, în răsărit focul acesta, care în *sf. Ioan Gură de aur* ardea cu o vâlvătaie mare așa încât el a fost numit „doctor euharistic”, se întunecă în multe inimi, și cine știe, dacă azi mai e vre-o scântieie sub spuza întunecată a indiferentizmului religios!

Unde este așadar Hristos? Oare pe altarele răsăritene, unde pururea stă singur părăsit, — dacă mai stă*) — necercetat de nimeni, și nici chiar de preoți, decât numai din Duminecă în Duminecă, și și atunci ignorat fiind de mulți cu desăvârșire, — acolo este El oare, în mijlocul sufletelor ghețoase, — ori pe altarele apusene, unde milioane de oameni îi cad în genunchi și cu suflet extaziat îl adoară și unde de multeori cu pompă împărătească e purtat prin mulțime? — Spuneți-mi care este creanga verde, și care e cea uscată?...

Mi-se obiecționează, că în apus fanatismul religios totdeauna și-a aflat teren prielnic! Dar dacă adoratorii fervenți ai sfintei Eucharistii, sunt fanatici, atunci fanatici au fost și martirii, cari și-au jertfit vieța în tăriți prin *sf. Euharistie*, pentru Isus; fanatic a a fost și tinerul *Tarcisiu*, care mai curând a fost gata și la moarte, decât să dea spre profanare *sf. Eucharistie*, ce o purtă pe pieptul său; fanatici au fost și nenumărații sfinți, cari se topeau de iubire în fața acestei

*) Deși e prescriș în biserica orientală, ca *sf. Euharistie* să se păstreze ziua și noaptea pe altar ca viatic muribunzilor, totuși sunt multe biserici, unde pe altar înzădar cauți *sf. taină*. — Alții au obiceiul destul de detestabil de-a păstră viaticul în casa parohială, unde mănă, beau, cântă, dorm și de atâtea ori păcătuiesc. Iar mulți din cei ce îl păstrează pe altar, îl consideră numai ca și un lucru neînsușit, cum e spre es.: oleul, prescura etc.

cuvântată să se sălășluiască între noi toți...

Drumul din urmă.

După sfârșitul prohodului au fost luate de pe coșciug insigniile ce le-a avut răposatul în viață, precum și cununile, cari îl acoperiau, iar coșciugul a fost dus în procesiune solemnă din mijlocul naiei în cripta preparată în partea dreaptă a bisericii parohiale. — Semnăm aci dintre numeroasele cununi:

„A Főrendi-Ház: Kegyelete jelölül“.

*

„Iubitului conșcolar. — Gheorghe Pop de Băsești“.

*

„Preaiubitului Arhiereu, rudenie. Familia Stanciu“.

*

„Tractul Bistrița“.

*

„A szamosújvári zárda“.

*

„Szamosjvár város közönsége“.

Telegrame.

Din marele număr de telegrame, câte au sosit cu condoleanțe reținem aci numai o seamă foarte mică, așa:

Wien-Schönbrunn. *Ő Császári és Királyi Apostoli Felsége értesülvén Nagyméltóságú Szabó János görög szertartású kath. püspök urnak elhunytáról, a székeskáptalanak mély részvétét nyilvánítani méltóztatott.*

Legfelsőbb parancsra

Kabinetiroda.

*

Budapest. *Mély fájdalommal értesültem kiváló főpásztorunknak szomorú elhunytáról, ki a hazu és egyház körül hosszú éveken keresztül oly nagy hűbódhatlan érdemet szerzett*

és sietek úgy a magam, mint a vezetésem alatt álló egész kormány nevében legbensőbb részvétemnek kifejezést adni.

Gróf Khuen Héderváry.

*

Budapest. *Nagyméltóságú Szabó János püspök urnak gyászos elhunytá alkalmából fogadja a nagyságos és főtisztelendő káptalan legőszintébb részvétem nyilvánítását.*

Zichy János.

*

Sibiu. *Participând și eu la durerea Veneratului Capitul, cauzată prin mutarea din viață a Arhiereului Dr. Ioan Szabó, rog cerul pentru consolare.*

Mețian, mitropolit.

*

Oradea mare. *Plin de durere aduc Veneratului Capitul, văduvitei dieceze expresiunea sentimentelor mele de sinceră condolință. Sosesc Joi seara însoțit de canonicul Ciceronescu și protopopul Szabó.*

Episcop Radu.

*

Lugoj. *Rugămintele mele însoțesc sufletul răposatului frate episcop la tronul ceresc.*

Episcop Vasile.

*

Dés. *Dr. Szabó János püspök ur Ő Nagyméltósága elhalálózása alkalmából a vármegye közönsége nevében mély részvétünket fejezem ki. A megboldogultnak érdemekben dus élete adjon megnyugvást elárvelt egyházmegyéje híveinek. Isten áldása kísérfje buzgó munkálkodását.*

Bándy György, alispán.

*

Nagyiklód. *A szamosújvári egyházmegyét ért sulyos csapás feletti mély és őszinte részvétét fejezi ki*

Lovag Montbach Sándor és neje
Báró Wesselényi Mária.

*

Gyulafehérvár. *Szeretve tisztelt főpásztoruk elköltözése feletti bánatukban osztozva imádkozom nemes lelkének üdvösségéért. Temetésnél a kolozsvári praelatus-plebános fog képviselni, halaszthatatlan ügyek miatt legnagyobb sajnálatomra személyesen nem mehetvén.*

Majláth, püspök.

*

Oradea mare. *Asupra adormirii Excelenței Sale Szabó primiti condoleanțele mele cele mai sincere. La înmormântare nu mă pot duce pentru morbul cunoscut. Dumnezeu să-l ierte.*

Augustin Lauran.

*

Preaveneratului Capitul diecezan. *Consiliul administrativ al fondurilor școlare gr.-c. din vicariatul Rodnei se asociază cu profunde regrete la doliul diecezei pentru trecerea la cele eterne a bunului episcop Dr. Ioan Szabó.*

Dr. Paul Tanco, viceprez.

*

Năsăud. *Ne asociem doliului general al diecezei noastre din tristul incident al trecerii din viață a bunului nostru Episcop Dr. Ioan Szabó patronul și sprijinitorul reuniunii noastre.*

Reuniunea învăț. gr. mariană
din Năsăud.

Masa comună.

Ceremonialul înmormântării s'a finit la 1/4 1 d. a. După prohod s'a luat masă comună, parte la reședință, parte la ospătăria „Royal“. La reședință sub durata prânzului Mitropolitul Victor a mulțumit pârînteste celor ce au luat parte la înmormântare: atât clerului, cât și tuturor celorlalți inteligenți, accentuând, că participarea aceasta a fost un act de frumoasă pietate creștinească.

sfinte taine; — fanatic a fost însuș Isus, care de multeori prin înmune s'a arătat aleșilor săi a fi de față în această sfântă taină! — Fanatici suntem și noi, când credem și mărturisim, chiar și cu prețul sângelui, că în sf. Eucharistie e de față însuș viul Isus Hristos, cu adevăratul Lui trup și sângel... Iar dacă această credință a noastră nu ne evaluează de fanatici, ci de credincioși, — atunci e greșală și inconsecvență nespun de culpabilă, că nu-l dăm reverință și nu-l adorăm, ca pe viul și marele nostru Dumnezeu!

În deosebi noi, cei uniți cu Roma, să ne aducem aminte, că acum ne putem și noi încălzi la acel foc mare, care este s. Eucharistie. El, împăratul euharistic ne tot așteaptă, doară-doră ne vom trezi din înfrigurarea noastră bizantină — și vom începe și noi adorarea Lui...

Eu cred, că două sute de ani a fost timp prea destul, pentru a ne deschide ochii. Dar iată, și după două sute de ani, altarele noastre în multe părți sunt încă tot pustii, s. liturghie odată pe săptămână, adorarea s. Eucharistii nici de leac. — Dar unde vom ajunge noi cu conservatismul acesta nefericit? — Sperăm progres în literatură și știința bisericească, sperăm viață religioasă caldă, așteptăm succese enorme pe urma sf. misiuni: când în multe părți s. Eucharistie e ignorată, și înșiși conducătorii, preoții, intră în biserică întocmai ca și într-o casă pustie, neaducându-și aminte de Acel ce e prinso-

nerul iubirii — pe altar! Oare nu chiar dela El atârână totul?..

— E timpul suprem să reparăm aceasta greșală! Suntem împreunați cu Roma, cu trunchiul cel verde, de-acum să fim și noi o creangă verde a sf. bisericii catolice. Sucele de viață dătător curge din sf. Eucharistie. Trebuie să lătim cultul sf. Eucharistii prin seminarii, prin gimnazii, prin orașe sate, ca prin toate inimile să pătrundă suculele vieții euharistice

Dar în primul rând preoții trebuie să-și aprindă în suflet focul acesta, ca fiind ei înșiși aprinși, să poată aprinde și pe alții. — Bisericile noastre sunt sărace, e adevărat, dar e de dorit, ba se așteaptă cu tot dreptul dela preot, ca baremi în biserică de piatră, să ardă totdeauna candela — ziua și noaptea. Aceasta să fie dovada evlaviei preoțești, — candela aprinsă, acest frumos simbol al neadormitei iubiri euharistice, — precum neadormit a fost și focul cel sacru al vestalelor.

O astfel de biserică nu-ți va părea pustie! Flacăra candelii îți simbolizează deja iubirea nestinsă, care residă pe altar; genunchii involuntar ți-se pleacă spre adorare... Când peste zi, ori seara, ostenit de lucru ai dori puțină mângâiere și recreare: cu inima însetată vei intra pe un moment să-ți faci închinarea și adorațiunea Celui ce stă mai mult tot singur pe altar, Domnului Isus. Ce bine-ți va cădea, când în taină serii, când toate se alină, — în semiobscurul bisericii,

privind clipirea neodihmită a candelii, nu te vei simți singur, ci împreună cu Cărmuito-
rul veacurilor. În viața unui preot adevărat, aceste „ceasuri de liniște“, cum le numește Prohászka, sunt cele mai frumoase și mai înălțate. Gustați-le! „Gustați și vedeți că e bun Domnul“ — bun părinte, bun prieten bun mângâitor, bun medic, bun sfetnic — și peste toate Dumnezeu de-o iubire nesfârșită!..

Până când noi uniții suntem străini de acest cult euharistic; ne mișcăm numai la suprafață. Ne însuflețim, ne aprindem, dar nu statornic, facem lucruri frumoase, dar ușor trecătoare, căci nu izvoresc și nu le încheagă iubirea euharistică.

Când însă cultul euharistic își va face intrarea și la noi, atunci vom vedea, cum se va nobilita acest popor român, care și așa e nobil din fire; atunci ne vom convinge, până la ce înălțimi ideale se va ridica, ajutat de puterea tainică a sf. Eucharistii; atunci vom avea caractere, lucrul cărora e statornic și trainic, căci nu e izvorit din patimi schimbătoare, ci din convingeri...

Atunci va fi înălțare pe toate terrenele, căci se vor împrietini toți cu ceea ce este bun, frumos și adevărat...

Până atunci însă cei puțin înaintiți — și binecuvântarea Domnului euharistic — va fi cu noi.

Alexandru Pop.
preot gr.-cat.

Episcopul *Demetriu* al Orăzii mari „constată pentru istorie”, că Adormitul în Domnul cu deosebire în vremea din urmă a purces întru toate afacerile bisericești și școlare de acord cu Mitropolitul și Episcopii sufragani.

Gheorghe Pop de Băsești roagă pe Excelența Sa Mitropolitul să stăruiască într'acolo, ca să se întrupeze și autonomia noastră și să se îngrijească părințește, ca să capete atențiune cuvenită și laicii uniți în dorita autonomie.

Dr. O. Domide mulțumește în fine Excelenței Sale Mitropolitului precum și I. I. S. S. Episcopilor pentru deosebita bunăvoință, cu care n'au pregetat a grăbi din depărtări mari întru ușorarea greutăților împreunate cu acest prilej de multă îngrijorare pentru dieceza Gherlei.

Testamentul.

Ceeace eră de prevăzut, răposatul Episcop cândva *Dr. Ioan Szabó* a dovedit chiar în ultimele clipe de resufare, că devotamentul său pentru biserică și neam a fost întotdeauna între cele dintâi gânduri, cari l-au povățuit în viață.

Oameni din nemijlocita lui apropiere mărturisesc, că a trăit pururea simplu pentru persoana sa, și că din venitele sale relative puține, a știut întotdeauna să fie și prea darnic, când mâini tremurătoare de ființe lipsite îi clopoteau la poartă. Din puținul ce i-a rămas, a lăsat cu legământ testamentar: bani și bunuri imobile în preț de 120 mii coroane, cari să se folosească spre acoperirea lipsurilor culturale ale diecezei.

Plecarea Arhierilor.

Vineri d. a. la 1/24 au pornit din nou a răsuna clopotele preste orașul întreg. Trăsuri grăbite duceau spre gară pe marii oaspeți ai orașului. — Excelența Sa Mitropolitul *Victor*, însoțit de Episcopii *Demetriu* și *Vasile* cu suitele Lor, părăsiau orașul, petrecuți de membri capitulari și mult cler.

Preste 1/2 oră clopotele amuțesc și liniștea de mai înainte ia din nou în stăpânire orașul cu mândra lui alee și temnițele renumite...

Ehou...

A murit un vlădică românesc! Celce bine știe și cumpănește după cuviință, ce înseamnă între împrejurările noastre specifice, a fi vlădică românesc; câte *Scylle* și *Charybde* primejdios de gingașe are să evite: câte strigătoare lipsuri românești să acopere și cât potop de ispită grea să încunjure, — nu se va pune pe punctul rigid al judecătorului cu zimbet de ghiață în fața nimăruia, și rugător se va coborî în adâncul inimii sale rostind creștinește: Ocrotește, Doamne, pe mai

marii noștri, conștiință curată zidește întru inimile celor vii și bună pricepere dă graiurilor și faptuirilor lor, iar pe cei morți iartă-i cu îndurare și îi odihnește... (r.)

Biserica ortodoxă și Româanismul.

Răspuns dlui *Ion Mateiu*.

(Continuare și fine).

Identitatea titlului, asemenea nu dovedește nimic și a folosi astfel de probe arată o naivitate grozav de ridicolă. „Telegraful român” d. p. ar putea începe o nouă serie de articoli intitulată „Perversitatea în istoriografia ardeleană” eșit din condeiul altui autor și nu cred, că dl *Mateiu* ar avea îndrăzneala să zică, că articolii acestuia ar fi o copie a sporovăselilor dsale. Sunt o mulțime de cărți, cari au același titlu și nu i-a venit nimănuui în minte să zică, că având titlu comun, sunt plagiate.

Zice apoi dl *Mateiu*, că atât *Cernăianu* cât și eu folosim aceleași citate slavo și grecofobe și adeseori după aceleași izvoare și pentru „edificarea” mea aduce douezeci și cinci (25) de exemple. Răspund: din exemplele aduse cinci (5) sunt false respective nexistente. Rămân deci douezeci. Dl *Cernăianu* în cartea dsale are peste două sute de citate și provocări la diferiți autori, eu am 156. E mirare deci, dacă dintre atâtea citate aflătoare în două cărți, cari au aceeași tendință și se ocupă cu aceeași materie, se potrivec douăzeci? Dl *Iorga* și *Bunea* în cărțile „Sate și preoți din Ardeal” și „Vechile episcopii” au cu mult mai multe citate identice, cu toate că au lucrat în același timp și absolute independent. Doi autori, cari ar serie d. p. istoria vlădiciei Bălgradului, ori cât ar lucra de independent, ar fi silit să citeze aceleași pagini din Arhivul, Actele și fragmentele lui *Cipar*, Fragmentele lui *Dobrescu*, Vechile episcopii ale lui *Bunea* etc.

Cum a ajuns dl *Mateiu* să interpreteze cuvintele acestea ale mele din nr. 1 al *Unierei* (1911) „și la sfârșit dau câteva date — singurele cunoscute până acum — despre starea bisericii române pe timpul când era supusă iurisdicției bisericii bulgare” în sensul că eu mi-ași atribui prin ele meritul „contribuțiilor originale”, nu înțeleg. Căci eu spun expres, că datele acestea sunt cunoscute și în broșura mea citez și izvorul unde le-ar putea afla cetitorii (Fragmentele d. *Dobrescu* și Monumenta historica Hungariae ale lui *Theiner* vol. I. sau Magazinul istoric vol. III.), izvoare, pe cari le cunosc toți, cari se indeletnicesc cu studiarea trecutului nostru.

Chestia cu pastșarea încheierii cărții lui *Bunea*, Vechile episcopii, am clarificat-o, cred, de ajuns prin punerea pe două coloane a pag. 57 din cartea mea cu pag. 145 din Vechile episcopii.

Acesta e răspunsul meu la seria de articoli ai dlui *Mateiu*.

Z. Păclisan.

GLOSSE.

Luna Mai.

Cea mai simpatică lună de peste an e luna Mai. — Tot ce are frumos și ademenitor viața omenească pe acest glob de noroiu e oareșicumva organic legat de farmecul lunii Mai. — Dela senin pân' la ploaie, dela zimbet de soare cald, cu iarbă proaspătă și aluviune bogată, pân' la gureșe isvoare, dela boboci înlăcrimați și flori cu dulci mirezme până la cel mai fraged suflet vișător, până la dragostea plăpândă, pân' la cel mai sfânt alean purtat pe-aripi de rândunele și pân' la tot ce-i scump și negrăit, cuprins în sugestivul „primăvară”, se scutură ca un potop de fulgi din flori de zarzăr și de măr în poala etern frumoasei luni de Mai. — Ea e cea mai luminoasă rază efemeră din viața pământescă. — Până și în zodii și-au întins farmecul zorile acestei luni de primăvară. — Despre bărbații, cari au văzut lumina zilei în luna Mai pascălerii spun, că au inimă nespūs de bună, că au suflet nobil, că-s cumiști și inventioși (puțin leneși, esaltați și doritori de chefuri). — Și fericite vor fi fără de asămănare, de se legătuesc două inimi născute în această zodie. — Chiar și despre evele născute în luna Mai se spune, că ar fi blânde, frumoase, plăcute și că numai îndestulare și fericire ar răspândi în lume. — Și dacă anul acesta nici nu se va prea putea lăuda, cu cea mai senină vreme din luna Mai, — aceasta deloc n'are de-a face; căci luna Mai este și va rămânea pentru sufletul omenească ceea ce-a fost întotdeauna și până acum: cea mai iubită floare în cununa lunilor de peste an...

Reviste.

Carol Hieronymi. A murit ministrul de comerț *Carol Hieronymi*. A fost inginer de profesie; bărbat ambițios și cu multă putere de muncă. — Ca politician profesă vederile 67-iștilor și ca atare făcea mult sânge rău în independiști. Valoarea lui personală însă l-a ridicat treptat și sigur la cele mai înalte demnități, iar guvernul de azi pierde prin moartea lui pe unul din cei mai de seamă pilastri ce aveă. În parlament și peste țara întregă moartea acestei individualități energice a lăsat multe regrete, mai vârtos între partizanii „muncii”. — Senatul Capitalei a oferit prin delegatul său primar *St. Bărczy* un loc deosebit pentru mormântul ministrului decedat. Toate gările din țară au fost înarborate cu flamure treicolore ungurești, de cari atârnă câte o fașie de vâl negru în semn de doliu.

*

O mioă dare de seamă. Ziarul „*Alkotmány*” publică în numărul său 106 o scurtă dare de seamă

despre maritimismul cardinalului pri-mate de odinioară Haynald, ca un apostrof la adresa celor-ce agită împotriva averilor bisericii latinești din țară. — Resumând accentuează, că pomenitul cardinal jertfiă anual 250.000 floreni; laolaltă 5,716,770 floreni. Va să zică în vieața întreagă a dat: 11,433,540 cor. pentru scopuri de binefacere.

Ne plecăm în fața atâtei dărnicii și luăm și noi act despre ea, dar nu înțelegem, cum de-ajunge acest organ pronunțat creștinesc și catolic să agite deja în pasajul următor împotriva altor averi bisericesti glăsuind: „Cu răpirea bunurilor bisericesti *valahe*, sârbești, ori săsești nu se ocupă (cei ce pretind secularizarea!), căci ar fi mare ribilie între naționalități, pentru demolirea cărora n'ar avea putere cuvenită...”

Exceptionăm aci și modul de gândire și ostentativul și nelegalul „*valah*” (în loc de român) într'o foaie, în care am fi îndreptățiți să mai observăm și *nipică conștiință*...

Sau—nu?

Blăjenii în România.

Excursionistii noștri blăjeni s'au întors Sâmbătă noaptea acasă din plăcuta călătorie făcută în România. Trecând prin punctul Căineni au avut prilejul să admire frumosul defileu al Carpaților și feliuritele Mănăstiri, ce apar ici colo pe culmile munților ori prin ascunzișii pădurilor. La Pitești, călăuziți de harnicul profesor Nicolae Brânzău, fost prefect sub liberali, au vizitat orașul, care e în plină dezvoltare, și în special grandioasa lucrare pentru provederea orașului cu apă, lucrare, care a costat aproape 1½ milioane lei. A treia zi de Paști au vizitat Curtea de Argeș cu minunata mănăstire a lui Neagoe Voda, care e o neîntrecută podoabă de frumusețe, cum și admirabila Evanghie a Sf. Patimi scrisă de M. S. Regina României pe pergament și pictată fie care pagină în chip artistic și deosebit de celelalte. Tot aci au fost primiți de P. S. Sa Timuș, Episcopul Argeșului, care s'a întreținut cu ei în un chip deosebit de amabil. Apoi conduși de protoiereul Predean au vizitat școala de meserii a statului, unde băieții de țaran învață tâmplăria, olăria și înpletitura dela măestri pricepuți. Mercuri. Joi și Vineri au petrecut în capitală vizitând principatele așezăminte ca Academia română, cu colecția bogată de manuscrise, — Ateneul, muzeul Simu, Cassa bisericelor și a școalelor, feliurite bisericii și mănăstiri, între altele Catedrala sf. Iosif și Biserica sf. Vasile. Excursionistii au fost primiți și de Exc. Sa Arhiepiscopul Netzhammer care le-a pomenit de lucrările de zugrăvire ce se fac chiar acum la frumoasa biserică unită din str. Polonă. În drumul spre casă excursionistii s'au oprit la Sinaia și la Azuga, oraș plin de fabrici, vizitând pe celea mai principale: sticlărie, postav, bere ș. a. și de aci prin Predeal au reintors.

Noutăți.

Din dieceza de Lugoj. Dr. *Daniil Fi-reza*, fost secretar episcopesc, a fost numit paroh în Racovița și protopop al tractului Buziaș. Felicitări călduroase!

Din Arhidieceză. Pentru completarea parohiei *Sângeorgiul-de-câmpie* în districtul protopopesc al Pogăceleii, se publică concurs până la termenul de 25 Mai n. Venitul congrual preotesc e statorit în cor. 697.56. — La parohia *Lita-română* (distr. Indol), se scrie concurs până la 25 Mai a. c. st. n. 1911. Cu termenul de 15 Mai 1911 se publică concurs la stațiunea de cantor-învățător din comuna Șardul-unguresc, districtul protopopesc al Clujului, de învățător din comuna Sân-Petru, districtul protopopesc al Pogăceleii și de învățător din comuna Ormoniș, districtul protopopesc al Arieșului.

Fondurile Arhidiecezane. Pentru fondul *Masa studenților* din Blaj a contribuit „Șercăiana” din Șercaia, cor. 50. — Alexă Pocol, Baia-mare cor. 50. — „Doina” Câmpeni, cor. 50. — Petru Ciachi, preot Ostrovul-mare cor. 20. Elevii din cl. I. și II. gim. au colectat în vacanța Paștilor cor. 79.66. Filip Corzig, preot Râpa-inf. Cor. 20. Ștef. Berinde, Câmpul lui Neag cor. 7.10.

Șezătoarea scriitorilor. În Dumineca Tomei s'a ținut la Arad a doua șezătoare a scriitorilor din România, luând parte un foarte numeros public. Dintre scriitorii noștri au luat parte Octavian Goga și I. Agârbiceanu, iar dintre cei de dincolo Cincinat Pavelescu, Gârleanu, Cornel Moldovan, Victor Eftimiu ș. a.

Scrierile lui Tolstoi. Din Petersburg se dă știrea, că procuratura a confiscat și nimicit toate scrierile rămase după Tolstoi cari au conținut agitare împotriva guvernului ori înjurarea de Dumnezeu.

Părinte nepărinte. În Oradea mare oficialul orașenesc, Jauernik Josif și-a oprit copiii de a mai frecventa orele de religie. — Urmarea a fost, că la rugarea scaunului școlar senatul a provocat scaunul orfanal, să denumească pe seama copiilor un tutor, deoarece Jauernik nu e apt pentru exercitarea puterii părintești.

Studenți rusești. Direcțiunea gimnaziului de stat rusec din Batum a înștiințat oficial pe ministrul cultelor dela noi, că va face călătorie de studiu prin Ungaria cu 20 tineri, să cunoască vieața socială și culturală a maghiarilor. În 27 Iunie vor sosi la Pesta.

Ziua copiilor. În 16 și 17 I. c. n. se va ține în capitală și peste țara întreagă „ziua copiilor”, va să zică se pun urne publice la toate cotiturile de strade mai însemnate, spre a stringe în ele bani dela toți trecătorii pe seama copiilor orfani. Dame și domnițe din cea mai aleasă și înaltă elită se angajează la acest act umanitar — și multe mii de coroane s'au strins deja pe calea aceasta. — O pildă de urmat!

Iarăș jandarmii și tricolorul. Ni se comunică din Hodac, că cu prilejul unei serbări ținute acolo, jandarmii au confiscat dela o mulțime de fete și neveste brăiele tricolore, cu toate că s'a zis de atâtea ori, că brăul face parte din costumul național. Mai mult încă, ele vor fi pedepsite și cu câte 4

zile temniță și 10 cor. amendă. Tot semne de împăcare.

Convocare. Despărțământul Cluj al Reuniunii învățătorilor gr.-cat. din arhidieceza de Alba-Iulia și Făgăraș, își va ține adunarea I-a a anului, 1911 în 11 Mai n. la orele 9 a. m. în școala gr.-cat. din Cluj. Program: 1) Ascultarea sfinței liturgii, 2) Prelegere practică, 3) Deschiderea adunării, 4) Constatarea membrilor prezenți, 5) Aprecierii prelegerii practice, 6) Dizertațiuni, 7) Aprecierii dizertațiunilor, 8) Raportul casarului, 9) Eventuale propuneri, 10) Alegerea verificatorilor, 11) Designarea locului pentru ținerea adunării viitoare, 12) Închiderea adunării. Feneșul-săseșc 25 April 1911. *Ioachim Pop*, președinte. *Vasile Galoș*, notar.

Sat întreg în flacări. Din Zilah se vestește că comuna apropiată: *Ökörítő*, ctul Sălăgiului, s'a iscat un foc atât de puternic încât i-a căzut pradă peste jumătate din comună dimpreună cu biserica. Paguba se elvaluează în vre-o 3 sute mii cor. — Deocamdată s'au dat din banii comitatului 1000 coroane pe seama năpăstuiților, — spre a ușura și până se întreprinde o acțiune de ajutorare mai estinsă.

Iarăș flacări. În Cașovia a ars palatul Dessewffy, zidit între anii 1400—1500. Palatul a văzut odinioară mulți oaspeți renumiți între zidurile sale. — În 19 Maiu 1821 țarul Alexandru I. în călătoria sa din Viena la Rusia a tras în gazdă la acest palat. În 24 Iunie 1849 l'a cercetat ambasadorul rusec Constantin, iar în 1852 și în 1877 a adăpostit pe timp scurt și pe Monarhul nostru.

Tren distrus de flacări. Un tren separat ce mergea la Washington, și în care se aflau 250 persoane, a deraiat, apoi a luat foc și a fost distrus de flacări. Panica a fost nespusă. Au murit 3 persoane, mai mult de 100 au fost rănite.

Moarte grea. Muncitorul Basso dela fabrica fumeană de descortășare de orez s'a așezat la pauză sub canalul ce slobozează orez curat și a adormit. Pornindu-se munca din nou și nefiind cel adormit observat, a murit înecat în orez.

Necrolog. † *Mihail Bucșa*, preot gr. cat. în Sângeorgiul de Mureș, în etate de 63 ani și ca servitor al altarului în al 39-lea an, în urma unui morb îndelungat și cu suferințe grele, împărtășit fiind cu ss. Sacramente ale muribunzilor, în 7 Maiu a. c. la 4 ore p. m. și-a dat blândul său suflet în mâinile Creatorului.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

Prof. — Salutăm propunerile nimerite! Sperăm să aibă resunete frumoase.

I. P. G. Urmează. — Ne pare foarte bine, când vedem, că începe un curent de sănătoasă reînviare și între laicii noștri. — Salutări!

Cob. Sperăm să putem da ceva din partea a doua.

I. Ș. Dela noi s'au expediat regulat. Vi le-am trimis din nou.

Jale-sp. Sunt banale, grăbite și fără duh atractiv. — Da ai putea presta lucruri mai de seamă. La revedere!

Ge. Sunt prea lungi, și timpul ce ne stă la îndemână nu ne îngăduie să ne ocupăm în grabă de ele. — Dările de seamă, fie despre misiuni pop. fie despre adunări protopopești trebuiesc făcute cât se poate mai concis. La dimpotrivă ajungem adeseori în penibilă situație, că câte o coresp. ori alta întârzie cu săptămânile din pricina, că n'avem destul timp să le prescurtăm și stilizăm după cerințele vremii și împrejurărilor în cari trăim.

P. Delar. Vă rugăm să ne comunicați numele întreg cu rintoarcerea postei.

Niep. Va urma într'un număr viitor.

Pilda va urma și ea, îndată ce prindem loc la rubrica cuvenită.

I. V. V'a întrecut altul. Veți fi citit deja. — Salutări!

Partea Literară.

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.

după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

27

Zich privi la oaspe cu drag; îi arătă locuința comodă, mobilele frumoase, tapetele scumpe, camera plină cu tot felul de bunătăți, grajdurile, — spunând mereu că toate aste sunt ale Jaghienkei.

— E tare frumoasă casa asta — zise Zbisko mirându-se, — ce comod poți locui în ea!

— Tot așa avem și în Mocidoli — răspunse Zich. — Îți mai aduci aminte? Acolo e un adevărat Canaan!... Pentru-ce nu beai și nu mânânci?... Jaghienka, toarnă vin în pocale.

— Doară mânânc și beau destul!

— Unde ți-ai câștigat brăul acesta frumos? îl întrebă Zich.

— În Litvania, — răspunse Zbisko.

Acesta e încă nimica! — Am mai câștigat încă vre-o cinci care încărcate cu prăzi ceea-ce e o avere întreagă. O parte din pradă am vândut-o în Cracovia, iar cealaltă parte o avem și acum.

— Mie încă îmi pare rău, că de ce nu m'am dus mai bine în Litvania — zise Zich. — Îți spun sincer, că pe la hotare n'am putut câștiga mult. Dar nu face nimic. N'ai fi aplicat să-mi cânti ceva?

— Bucuros, dar mai întâi să cânte Jaghienka.

— Bine — zise Zich — întâi ea și după aceea tu!... Du-te numai fata mea, și chiamă pe băiatul cu citera.

Băiatul intră numai decât, se așeză pe o laviță și începu a-și încorda strunele. — La rugămintea tatălui său, Jaghienka puțin sficioasă începu să cânte:

„De-ași fi o turturică...“ etc.

Zbisko se ridică repede și o întrebă:

— Unde ai învățat cântul ăsta? De unde îl știi? Jaghienka îl privi cu mirare.

— De unde îl știi?... Doar aici toți îl știu... Dar ce te surprinde?...

Zich crezând, că Zbisko a beut mai mult ca de regulă, îl sfătui cu bunăvoință:

— Depune-ți brăul și îndată te ușurezi

Zbisko se nizuia să-și ascundă starea sufletească și zise cam încet:

— Iartă-mă Jaghienka... Cântecul acesta mi-a adus aminte de ceva. Te rog numai cântă mai departe.

— Te întristează?

— Nu, nu! — răspunse Zbisko cu vocea tremurândă. — L'ași ascultă chiar și o noapte întreagă.

Apoi se așeză jos și își ascunse fața în mâni. Jaghienka începă să cânte mai departe:

„Departa de tine, vieța-mi e tristă“ etc.

Și tăcu îndată. Observă că Zbisko plânge; printre degetele lui se strecurară dealungul obrazului două lacrimi mari. Jaghienka se apropie de el și îl întrebă:

— Spune ce năcaz ai?

— Nimic... nimic — răspunse Zbisko suspinând. — Ar fi o poveste lungă... Nimic... nimic...

— Doar ai beut prea mult?

— De unde! — o întrerupse Zich glumind, — prinde-l puțin de urechie, dacă se supără... și îndată va avea voie bună.

— Cel puțin îmi dă îndărăt împrumutul, — răspunse Zbisko, — până eram mici și eu am bătut-o de multeori!

— Dar nu m'a durut, zise Jaghienka rizind.

Și bucurându-se, că Zbisko nu mai e supărat îl trase încet de ureche.

— Bine... Bine...

— Adă vin aici, fata mea, zise Zich cu satisfacție.

Jaghienka, se reîntoarse după puțină vreme cu o oală mare de vin și ceva caș bun. Bătrânul Zich, cam beut puțin, prinse oala de vin și suspinând zise cam întristat:

Fata mea, fata mea! Sărmană și orfană fata mea! Ce va fi cu tine, când te vor duce de lângă mine?

— Se poate întâmplă nu peste mult — zise Zbisko.

Zich zise din inimă.

— Da, da!... Fata e numai de cincisprezece ani și deja îi și plac tinerii.... Vezi tu bine chiar și acum.

— Tată dragă, de mai zici multe, îndată ies din casă! — zise Jaghienka rușinată.

— Dar unde să mergi? Știu eu, că nu ne părăsești, când e aici tinărul Vilko, băiatul bătrânului Bgiozov, sau Stan din Rogovi!... Macarcă aceia chiar fac zgomot dacă s'au îmbătat.

— Ce-mi pasă mie! — zise Zbisko dând din umeri.

Și întorcându-se către Jaghienka o întrebă:

— Ție care îți place mai tare?

— Nici unul.

— Vilko e brusc, — observă Zich.

— Și apoi?

Jaghienka răspunse rizind:

— Apoi e păros ca un nrs și tot așa de gras.

Zbisko punându-și mâna pe frunte, zise:

— Ah!... bine că mi-a venit în minte!...

Dacă ai făcut atâta bine cu noi n'ai fi bună să-mi dai și puțină untură de urs? Fratele meu ar trebui să bea puțin și în Bogdaniec n'avem.

— Noi am avut, — zise Jaghienka — dar ni-s'a gătat. — În pădure sunt mulți urși și mai ales în partea de cătră vei... în valea numită Radzikovski...

— Atunci e bine! Măne în zori de zi îmi voi lua barda și voi omorî unul.

— Singur? întrebă Jaghienka îngrijată?

— Sigur, că singur. Dacă am fi mai mulți, ursul s'ar spăria de noi.

Jaghienka începu să tremure și continuă:

— În anul trecut, un urs, a rupt în bucăți pe vânătorul Bezduc. — E tare periculos vânatul ăsta...

Zich începă a cânta vesel. La urmă zise:

— Sunt doi: Vilko Bgiozov și Stan Rogov și vei fi al treilea.

Jaghienka păși repede la Zbisko și îl întrebă:

— Când mergi? Măne?

— Măne în zori de ziuă.

— Unde?

— Unde mi-ai zis tu, în valea Radzikovski.

— Atunci du-te lângă lac, — zise Jaghienka, — acolo sunt cei mai mulți urși.

V.

În ziua următoare Zbisko eși în valea Radzikovski, să vadă terenul de vânat. — În jurul lacului observă pași proaspeți de urs și acolo se întâlni și cu Vavrek păzitorul pădurii, dormind într-o colibă la marginea pădurii. Lângă dânsul stăteau și câinii lui de vânat. După ce unseră cu miere trupiele lemnului ca să se apropie urșii, Zbisko se depărtă spre casă.

De cu seară se îmbracă în haine de vânătoare își puse coiful de drot pe cap și luă cu el o furcă de fer cu trei crengi și o sulită. — Ajunși acolo, Zbisko își făcu cruce și așteptă la pândă cu răbdare. — Razele soarelui de după deal, luminău cu o lumină roșietică vârfulurile arborilor. Sara se apropie repede. De prin tufișurile dese, începură să se miște animalele pădurii. Corbii croncăniind pe deasupra lor își căutau culcușurile.

Porcii sălbatici au ieșit și ei din ascunzișurile lor și se apropiară de lac.

— Îndată trebuie, că vin și lupii! — să gândia Zbisko.

Și aproape îi părea rău că nu și-a adus și săgeata, căci ar fi omorât vre-un vier sălbatic sau vre-un lup până ce se vor apropia urșii.

Dincolo de lac auzi ceva sgomot.... Zbisko se înfrică. Îi veni în minte legendele și istorioarele înspăimântătoare, ce erau legate de locul acela. — Spun, că acolo să adună spiritele necurate și osândite. Zbisko, deși nu se temea de sălbăciuni, acum își făcu cruce.

Apoi se făcu o liniște mortală și Zbisko căzu de nou pe gânduri... Se cugetă, ca deacum Danusia ajunsese acasă, în Mazovia unde îl așteptă cu nerăbdare. — Dar nu va așteptă mult. Îndată ce se va însănătoșa Mazko, va merge la Danusia și va știrici secretul pentru care contele Jurand nu voește să-i dea pe Danusia de soție. — Și dacă va ști secretul, atunci se va nizuia să învingă orice piedecă, va triumfa chiar și asupra satanei, de va fi lipsă

Apoi iarăși se cutremură, căci la spatele său auzi ceva zgomot. Puse repede mâna pe furca de fier și așteptă fără să răsuflă. — Sgomotul îl auzi tot mai aproape, ca și când s'ar fi apropiat cineva cu grije de el. — Din când în când iarăși se făcu liniște. Nu se auzia decât croncănitul corbilor și al vulturilor de noapte.

Zbisko se cugetă:

— Trebuie să fie bătrână sălbăciunea căci se apropie prea cu grije... Poate să fie vreun lup?

Sgomotul încetă. Zbisko înțelese, că sălbăciunea s'a culcat. Auzi încă odată sunetul crengilor, ce se rupeau sub el apoi se făcu de nou o liniște mortală.

Deja trecu un sfert de ciaz și Zbisko tot nu mai auzi nimic.

— Nu poate fi urs, — i-se părea lui Zbisko, — căci acela nu doar me atâta vreme nemîșcat... Și nu poate fi nici lup.

Deodată se cutremură.

— Dar dacă-i spiritul necurat?... Și simția deja cum mâna demonului îl strânge de grumaz. Și înfricându-se se ridică părul vălvoi.

(Va urma)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Biblioteca din Blaj. Sub acest titlu a început să apară la Tipografia noastră o serie de povestiri bune, alese pentru tinerime. Nrul 1. cuprinde minunatele scrisori ale misionarilor din depărtatul răsărit, publicate în „Unirea” sub titlul de „Vestitorii credinței”. Câte o astfel de broșură de 70 pag. format mic, costă 24 fil. O recomandăm cu căldură.

In editura bibliotecii „Lumina” a apărut: Nr. 12. C. Mikszáth: *Cavalerii*, traducere de Liviu Rebreanu. Distinsul novelist maghiar e redat bine pe românește în bucățile publicate în această broșură; numele proprii apar adese așa de curios.

Nr. 13. D. Anghel: *Povestea celor năcăjiți*, cuprinzând 20 de bucăți de nuvele, fantazii și portrete, cum le numește însuși autorul, a cărui frumoase talente de scriitor sunt cunoscute.

Din biblioteca teatrului național am primit:

Nr. 10. Schiller: *Don Carlos*, poem dramatic, tradus de George Coșbuc.

Nr. 11. Calderon: *Judecătorul din Zalamea*, dramă, traducere de Ovid Densușianu.

Nr. 12. P. Locusteanu: *Nevasta lui Cerceluş*, farsă într'un act.

Nr. 13. Shakespeare: *Regele Lear*, tragedie, tradusă de Margarita Miller-Verghei.

Inceputul făcut cu publicarea acestei biblioteci e mulțumitor, publicul poate să revadă a doua zi după reprezentare scenele, cari l-au impresionat mai mult. Iar faptul, că lucrările străine sunt redată pe românește de cei mai buni scriitori vrednicește toată lauda.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5·30

vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5·30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea*

Domnului și Grația. fco. 7·30 cor.

vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7·30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1·50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din cassele bisericesti pentru biblioteci. — Să afle de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

Antologionul sau Mineiul tomul I, carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 Coroane.

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru vieața casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se afle de vânzare la oricare Librărie românească. *Prețul 30 bani*

ALBUMUL BUNEA

în o minunată execuție tehnică și cu un cuprins bogat de peste 200 pagini.

E admirabilă coperta în mai multe colori, după originalul pictorului nostru **F. C. Domșa**. Urmează, numai decât la început portretul cel din urmă al canonicului Bunea în patru colori. Și alte peste 20 clișee, apoi capete artistice, suplimente, etc. Textul se împarte în următoarele mari capitole:

I. Moartea.

II. Jalea neamului.

III. Funerariu

IV. Postum.

V. Epilog.

Este o carte vrednică de memoria marelui nostru Bunea.

Se vinde în folosul ridicării unui mausoleu la groapa meritatului bărbat al bisericii și neamului.

Prețul unui exemplar, pentru abonați: 6 cor., pentru neabonați 7 cor.

NOTĂ: Pentru ușurarea administrației abonaților se trimite cu rambursă. Aceia dintâi stimăți abonați, cari ar dori să nu li-se ramburseze, sunt rugați să anticipe prețul de 6 coroane + 55 bani taxă de porto și recomandare!

Comandele se pot face la

Adresa: *Albumul Bunea* — Blaj—Balázsfalva sau Librăria semin.

Ministerul r. Ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinul său din 15 Ianuarie 1910 Nr. 144113—1909 a aprobat:

1. *Orarul general și particular pentru școlile primare cu 1, 2 și 3 învățători.*

2. *Planul de învățământ și îndreptarul metodic.* pentru școlile primare din Provincia Metropolitană gr.-cat. de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș. Aprobat din Conferința Episcopescă, ținută în 7 Septembrie st. n. 1909 Nr. 6693.

Balázsfalva 1909. Tipografia Seminarului teologic gr.-cat. — Opuł întreg 4 cor.

Orarul se vinde:

Pentru școlile cu un învățător — 80

„ „ „ doi „ 1·20

„ „ „ trei „ 1·60

plus 20 fil. porto pentru fiecare.

La comandă să se spună apriat, că se dorește un orar pentru școala cu un învățător, ori cu mai mulți învățători — Altcum se trimite întreagă colecția, ce costă 2·30 cor. franco.

Atragem atențiunea oficiilor protopoști și parohiale, precum și-a învățătorilor noștri din Arhidieceza de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș, dieceza Szamosujvár Gherlei, Nagyvárad—Orășii mari și din dieceza Lugos—Lugoșului asupra hotărârii conferinței Episcopesti din 7 Septembrie 1909. Nr. 6693; prin care atât *Orarul*, cât și *Planul de învățământ și Îndreptarul metodic* sunt obligatoare pentru toți.

Comandele se pot face la **Tipografia Seminarială.**

Silvestru Moldovam. Momente noi din revoluțiunea lui Horia. Reproducere din „Gazeta Transilvaniei”. Brașov, Tipografia A. Mureșianu. 1911.

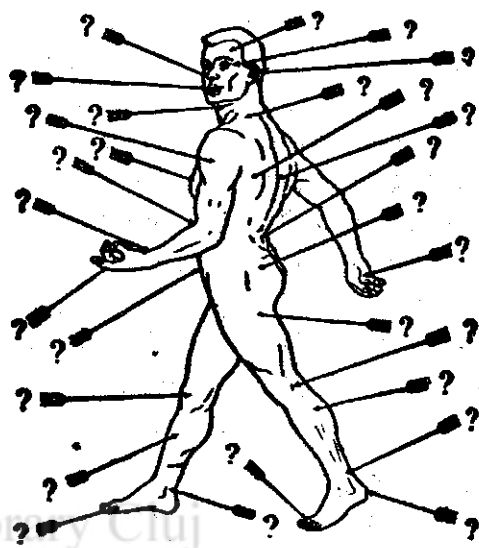
Dr. Iuliu Florian: **Credința ostașului** rugăciuni și învățături folositoare pentru ostași. Păr. capelan militar face un neprețuit serviciu tinerilor noștri țărani, cari sunt înrolați, când cearcă să-i țină în frica Domnului și să-i apere de ispitele celui rău, jurnându-le în mână o cârtică de rugăciuni anumit compusă pentru ei. Cârticia frumos tipărită la „Carmen” în Cluj, cu peste 100 pag. costă numai 20 fil.+5 fil. porto. și se pot comandă dela autor din Cluj, Szent-egyház u. 21.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția**

Te săgetează?

(Ai dureri?)

Folosește **Elsafluidul** lui Feller și **Elsahapurile** lui Feller, a căror singur producător este **EUGEN V. FELLER**, farmacist de curte, Stubica, Centrale Nr. 122 (Zágrábmege).

I. **Elsafluidul** lui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, înțețează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spure), slăbie de nervi, junghiuri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorțeală, durere de ochi, migrenă, și multe alte morhuri acil nepomenite! Fluidul Elsa lui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât, și morhuri prevenite din curent ori răceală. Veritabil e numai dacă pe sticlă este numele „Feller”. 12 sticle mici sau 6 duple ori 2 speciale, K. 5, franco.

II. Mai departe dorim a Vă aduce la cunoștință, că lumea folosește cu efect distins și sigur **Elsahapurile-Rebarbara** purgative alui Feller, contra durerilor de stomac, sgăruiuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață, ameteală, răgăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și ia comanda să adresăm acurat așa: (92) 26—30

Eugen V. Feller, apotecar
Stubica Centrale 122 (comit. Zăgrab).

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor **Obedeanu** reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se afle de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 1·50 fil.

În Librăria Seminarului teologic gr.-cat. din Blaj se afle de vânzare **Calendarul „Minervei”** cu 1 cor. 25 fil. + 20 fil. porto postal.

A apărut: **Elemi Népiskola Értesítő könyve** — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porte
Se află de vânzare la **Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.**

Scăldătoarea—Felix.

Loc de cură de iarnă și de vară
(lângă Oradea-mare).

Deschisă peste anul întreg.

Izvorul cel mai bogat din Europa în apă caldă sulfurată, căldura apei 49 gr. C. în cantitate de 17 milioane litri pe zi.

Contra podagrei, reumei, ischiei, asudării și morburilor femeiești.

În anul 1909 au părăsit izvoarele vindecătoare a *scăldătorii Felix* recreații și însănătoșiți 9200 bolnavi. Are băi de vană, glod, mor și acid carbonice, 250 chilii comode și plăcute pentru oaspeți, mai departe are sale pentru conversat, pian și cetit, hotelurile excelente, muzică stabilă țigănească de primul rang, Dumineca muzică militară; spațiu de tenis, căi de plimbare îngrijite, parc și brădet 400 jugăre. Din 1 Mai comunică zilnic 16 trenuri cu gara scăldătoarei Felix.

Postă, telegraf și telefon interurban.

Taxă de cură și de muzică nu este.

Direcțiunea trimite la cerere prospecte gratis.
(39) 7—15

Cadon de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj.* — Prețul frecat 2:20 cor.

8 zile de probă.

Nu cumpărați orologiu până nu l-ați probat. La comanda fiecui spedez eu un orologiu pentru Domni veritabil de aur 14 karate cu coperiș dublu, pentru prețul de 20 Cor. — La comandă sunt a se aclude numai 10 Coroane (s'au se pot lua și rambursă) iar după timpul de probă (8 zile) este a se plăti restul. Pentru umblatul bun garanție 3 ani.

Ioh. Weiner,

Viena XIX/1 Boshstrasse, 2/7.

(41) 6—6

Carte de cetire maghiară pentru clasele: V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de *Ioan F. Negrușiu și Petru Ungurean.* Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 5,9421—1910.

Cheag.

Fiind la lăptării cerința principală ca **cheagul** să fie **bun și curat**, după experimentare de mai mulți ani mi-a succes a aduce în comerț un **extract de cheag bun și sigur.**

La pregătirea cașului din lapte de oaie este de lipsă de următoarea cantitate:

O lingură de supă, din acest **cheag** la 28° R. sau 35° C. încheagă 100 litri de lapte.

Indrumări mai detaliate se adaugă la vânzare.

1 sticlă de 1 kgr. Cor. 4-20 fil.
1 " " 1/2 " " 2-10 fil.
1 " " 100 gr. " —60 "
1 " " 50 " " —40 "

Comandele prin postă se efectuează dacă prețul indicat mai sus se anticipează și se mai adaugă 80 fil. pentru spese de postă.

Carol Schieszl,
farmacist

Blaj—Balázsfalva.

Cheagul cu prețurile de mai sus se mai află și la farmacia lui **Victor Schieszl** din *Zaidve* (Jidveiu) și la filiala din *Küküllővár* (Cetatea-de-baltă).

(35) 11—?

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plăți simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5,003,540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4,834,801-12
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119,839,992—
	viață	11,020,266—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	"	2,428,317—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cereuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(23) 24—52

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

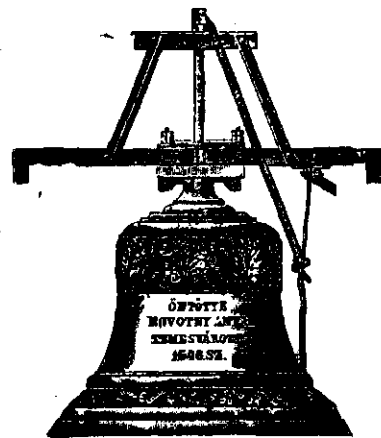
în Timișoara-Fabric

271 24—52

clopotele gaurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 227 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ea și spre turnarea de teace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.